

PICTORI ROMÂNI ÎN COLECȚIA SECȚIEI DE ARTĂ SATU MARE

Marinela VAȘVARI

Keywords: *Romanian painters, County Museum of Satu Mare, Alexandru Ciucurencu, Catul Bogdan, Henri Catargi*

Abstract: This article tries to make a pass in Romanian painting from the end of sec. XVIII and early XIX century, which will go through a new period of modernization, by entering our country and easel painting, coming from the European Occident. By founding beautiful art schools from Cluj, in 1926, Bucharest in 1864 and Iasi in 1860, the future artists could learn techniques and chromatics in these academies being an important moment in the history of Romanian modern art. In the interbelic period the romanian painting couldn't impose so fast if they had not benefited from the wealth of the previous period from the end of sec. XIX and the entrance of Romanian in the first world war, period known in Europe as "belle époque". The romanian painters we find today in picture gallery of the Art Section of the County Museum Satu Mare, which started to work in the convention hall of the History Museum of Satu Mare, in 1969, when arranged "Aurel Popp Hall", designed for the permanent exposition of the artist who lived and created on Satu Mare lands. In the next years in the section's colection we will find artists like Alexandru Ciucurencu, Petre Abrudan, Henri Catargi, Ludovic Basarab, Catul Bogdan, Marius Bunescu, Aurel Ciupe, Iosif Iser, Janos Kriszan, Theodor Pallady, Arthur Verona, Alexandru Ziffer.

*
* *

Prin pictură, artiștii români au putut să exprime idealurile, speranțele și înclinațiile sufletești ale poporului român. La sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul de secolului al XIX-lea, pictura românească avea să parcurgă o nouă perioadă de modernizare, prin pătrunderea și pe teritoriul țării noastre a picturii de șevalet, care venea din occidentul european. În 1787, în Țara Românească „zugravii de subțire”, cum erau numiți pictorii, se vor constitui într-o breaslă, despărțindu-se de „zugravii de gros” din care făceau parte vopsitorii, având cumpărători din rândul familiilor bogate¹.

În 1896, la Baia Mare, avea să fie înființată, de către Simon Hollosi – Corbul, o colonie de pictură care într-un timp relativ scurt avea să devină un centru recunoscut la nivel european, pregătind astfel constituirea unei adevărate școli libere, în 1902².

Un moment important în istoria artei moderne românești a fost înființarea Școlii de arte frumoase din Cluj, în anul 1926, neexistând până atunci în Transilvania o instituție de învățământ artistic, știindu-se ostilitatea pe care monarhia austro-ungară o avea asupra dezvoltării artelor în teritoriile supuse³.

¹ Vasile Drăguț, Vasile Florea, Dan Grigorescu, Marin Mihalache, *Pictura românească în imagini*, Ed. Meridiane, București, 1976.

² Vasile Drăguț, *Catul Bogdan*, Ed. Meridiane, București, 1972, p. 4.

³ *Ibidem*, p. 5.

La acel moment în țară mai existau două școli de arte, cea de la București, înființată în 1864 de către Theodor Aman și cea de la Iași, care a luat ființă în 1860, înființată de Gheorghe Panaitescu-Bardasare. Având profesori devotați, cele două instituții de învățământ de la București și Iași, aveau să servească ideea de artă românească unitară, având o contribuție importantă la consolidarea culturii autohtone⁴.

În perioada interbelică pictura românească nu ar fi putut să se impună atât de repede dacă nu ar fi beneficiat de bogăția perioadei anterioare cuprinsă între sfârșitul secolului al XIX-lea și intrarea României în primul război mondial, perioadă cunoscută în Europa ca „belle époque”.

În evoluția picturii românești interbelice se pot distinge trei izvoare conjugându-se între ele. Primul ar fi lirismul gregorescian, din el trăgându-se pictura corectă, agreabilă și nelipsită de sensibilitate. Al doilea izvor pornit din curente noi din arta europeană, atât pe filiera franceză, apărută la artiștii bucureșteni și ieșeni, precum și pe filiera franceză, germană și austriacă, prezentă în lucrările artiștilor transilvăneni și bănățeni. Al treilea izvor se găsește în tradiția națională artistică țărănească și medievală, în forme de interpretare noi⁵.

Pe pictorii români îi regăsim astăzi și în pinacoteca Secției de Artă din cadrul Muzeului Județean Satu Mare, care a început să funcționeze în incinta Muzeului de Istorie Satu Mare în anul 1969, când a fost amenajată „Sala Aurel Popp”, destinată expoziției permanente a artistului care a trăit și creat pe meleagurile sătmărene mai bine de o jumătate de veac și care ne-a lăsat moștenire un număr de pânze și schițe din perioadele evoluției sale ca artist⁶. În anii următori colecția secției avea să se îmbogățească cu lucrări ale altor artiști plastici români, fie prin donații, fie prin transferări din alte muzee din țară, aici găsim pe Alexandru Ciucurencu, Petre Abrudan, Henri Catargi, Ludovic Basarab, Catul Bogdan, Marius Bunescu, Aurel Ciupe, Iosif Iser, Janos Kriszan, Theodor Pallady, Arthur Verona, Alexandru Ziffer.

Alexandru Ciucurencu s-a născut la 27 septembrie 1903 la Tulcea, într-o familie numeroasă având o copilărie tristă și grea. L-au impresionat de mic corăbiile cu pânze, remorchererele, șlepurile, vapoarele care treceau pe Dunare și unele ancorau în port. La 10 ani, când România a intrat în războiul balcanic (1913) se vede nevoit să își câștige primii bani muncind la o cărămidărie. La 12 ani este ajutor la ceainăria Odesa din Tulcea. Începând cu 1916 devine ucenicul zugravului Mihail Paraschiv, unde a învățat să tragă linii, să prepare și să amestece vopsele, să zugrăvească și să văruiască. În 1921 avea să intre ca bursier la Școala de arte frumoase din București. În primii patru ani de școală și-a petrecut vacanțele la Tulcea, iar din anul 1926 și până în 1928 avea să își facă practica de vară la Baia Mare, mărturisind că a avut ce învăța de la pictorii Alexandru Ziffer și Thorma Janos. În 1930 pleacă la Paris unde obținuse o bursă la Școala română de la Fontenay aux Roses. Va studia un timp la Academia Julien, dar își va găsi călăuză în lumea artelor la Academia liberă a lui Andre Lhote din Montparnasse. Aici va începe să își formeze stilul în arta pe care o va realiza. Creația artistică a pictorului poate fi împărțită în două perioade, prima perioadă este aceea când artistul a realizat cu precădere naturi moarte, nuduri și peisaje, în care regăsim coloristica vie, iar în cea de-a doua perioadă a creației sale artistul a realizat compoziții cu subiecte istorice sau sociale. În colecția Secției de Artă a Muzeului Județean Satu Mare există patru lucrări, două lucrări natură statică „Flori I” și „Flori în vas” și două lucrări cu temă istorică „Colectivizare” și „13 Decembrie 1918”⁷.

Catul Bogdan s-a născut la 25 ianuarie 1897 în orașul alsacian Colmar, de unde era originară mama sa, Marie Daull, iar tatăl sau era Gheorghe Bogdan-Duica. Familia se stabilește

⁴ *Ibidem*, p. 6.

⁵ Amelia Pavel, *Pictura românească interbelică*, Ed. Meridiane, București, 1996, p. 15.

⁶ „Cronica sătmăreană” (Satu Mare), anul II, nr. 511, 10 septembrie 1969, p. 2.

⁷ Ionel Jianu, *Alexandru Ciucurencu*, Ed. de Stat pentru Literatură și Artă, 1965.

la București unde pictorul va începe studiile liceale la Liceul Gheorghe Lazar, mai apoi continuându-le la Liceul Mihai Viteazul. Începe să deseneze fiind atras de studiile de arhitectură. În toamna anului 1915 se va înscrie în anul pregătitor al Școlii de arhitectură din București, întrerupându-și studiile pentru executarea stagiului militar. Va participa, în 1919, la o expoziție de desen și acuarelă, în sălile Ateneului Român, unde expune o suită de desene cu peisaje și imagini de război, atrăgându-i atenția pictorului Gheorghe Petrașcu, aprecierile acestuia având să fie hotărâtoare pentru cariera tânărului pictor. Pleacă la Paris pentru a studia pictura la Academia Julien, în 1919, unde l-a avut ca profesor pe Ernest Laurent, studii pe care le va finaliza în 1924. Întors în țară, din 1929, își va începe activitatea didactică la Școala de Arte Frumoase din Cluj, dar, în 1933, va pleca la Timișoara, deoarece școala avea să își continue activitatea pe malurile Begăi. Catul Bogdan a fost un căutător în întreaga sa viață, pe pânzele sale s-au ivit numeroase „interpretari de peisaj care compun laolaltă un adevărat poem al frumuseților anonime”. În „Peisaj”, lucrare care se află în patrimoniul muzeal sătmărean, culoarea se așterne cuminte pe suprafața pânzei, imaginea întregă a lucrării învăluindu-ne într-o atmosferă de poezie⁸.

Henri Catargi s-a născut la București la 6 decembrie 1894, absolvind liceul la Paris, iar la insistențele familiei a studiat dreptul la Sorbona, luându-și licența în drept. Va studia pictura la Academia Julien unde îl va avea ca profesor, printre alții, pe Andre Lhote. Nefind nevoit să trăiască din pictură, Catargi și-a experimentat stilul până a ajuns la nivelul care avea să îl mulțumească pe el însuși. Revenit în țară îi va avea ca profesori, la Academia de Arte Libere din București, pe Gheorghe Petrașcu și Jean Al. Steriadi. Henri Catargi venea în pictura românească ca un pictor interesat de natură, de relația om-natură, de studiul obiectelor din jurul său. A fost artristul care a cunoscut arta epocii sale, opera sa fiind inspirată de realitatea imediată rămânând consecventă principiilor picturalității. Acest lucru îl regăsim și în lucrările „Peisaj mediteranean”, „Portret”, „Livada”, „Peisaj” și „Peisaj la 2 Mai”, lucrări păstrate în pinacoteca Secției de Artă sătmărean⁹.

Artiști ca Petre Abrudan, Ludovic Basarab, Catul Bogdan, Marius Bunescu, Aurel Ciupe, Iosif Iser, Janos Kriszan, Theodor Pallady, Arthur Verona, Alexandru Ziffer și mulți alții, au contribuit prin lucrările de artă pe care le-au realizat la îmbogățirea patrimoniului muzeal sătmărean, cât și național.

Marinela Vașvari

Muzeul Județean Satu Mare

Satu Mare, RO

vasvari.marinela@yahoo.com

Bibliografie

Cronica sătmăreană (Satu Mare), anul II, nr. 511, 10 septembrie 1969.

Drăguț, Vasile, *Catul Bogdan*, Ed. Meridiane, București, 1972.

Drăguț, Vasile; Florea, Vasile; Grigorescu, Dan; Mihalache, Marin, *Pictura românească în imagini*, Ed. Meridiane, București, 1976.

Jianu, Ionel, *Alexandru Ciucurencu*, Ed. de Stat pentru Literatură și Artă, 1965.

Mereuță, Iulian, *Henri Catargi*, Ed. Meridiane, București, 1971.

Pavel, Amelia, *Pictura românească interbelică*, Ed. Meridiane, București, 1996.

⁸ Vasile Drăguț, *op. cit.*

⁹ Iulian Mereuță, *Henri Catargi*, Ed. Meridiane, București, 1971.

Marinela Vaşvari

Alexandru Ciucurencu

”Flori în vas”

Ulei/ carton

59 cm x 49,5 cm

Nedatat, semnat dreapta jos cu negru

Henri Catargi

”Portret”

Ulei/ pânză

114 cm x 100 cm

Nesemnat, nedatat

Alexandru Ciucurencu
”Colectivizare”
Ulei/ pânză
100 cm x 70 cm
Semnat și datat dreapta jos (1)979

Henri Catargi
”Peisaj”
Ulei / carton
64,5 cm x 45,5 cm
Semnat și datat stânga jos

Catul Bogdan

“Peisaj de toamnă”

Ulei / carton

47,5 cm x 36,5 cm

Semnat și datat dreapta jos (19)64